

FACTSHEET **KANSEN** EN **KNELPUNTEN** VOOR GEMEENTELIJKE WERKPROCESSEN – STAPPEN NAAR INTEGRALITEIT

Onderzoek “Buurtsuper als integrale interventie in krimpgebieden

ZonMw / Vakkundig aan het Werk

Transitieperiode (2015 – 2016)

De decentralisaties hebben als doel om integrale, domein-overstijgende samenwerking in het sociaal domein mogelijk te maken. Zo kunnen mensen met een ondersteuningsbehoefte effectiever en tegen lagere kosten worden geholpen.

Het Rijk

Het Rijk biedt gemeenten veel beleidsvrijheid: de Integratie-Uitkering Sociaal Domein bundelt de middelen voor de ondersteuning van jeugd, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een beperking. Met het BUIG budget probeert het Rijk gemeenten te belonen voor succesvol beleid.

Gemeenten zien kansen..

De meeste gemeenten omarmen integrale, domein-overstijgende samenwerking in hun beleid. Zij richten hun organisatie daar ook op in: Participatie, Wmo, Jeugd worden ondergebracht in één begrotingsprogramma Sociaal Domein.

..maar zijn ook pragmatisch

Gemeenten zien zich ook geconfronteerd met veel nieuwe verantwoordelijkheden, doelgroepen en financiële risico's. Om de transitie ordelijk te laten verlopen, worden taken en budget langs de 'oude' lijnen verdeeld en ieder gaat aan de slag. Zo blijven financiële en beleidsmatige schotten ongewild gehandhaafd.

Budgettaire knelpunten

Voor veel gemeenten is het BUIG budget niet toereikend om de uitkeringen te betalen. Het Participatiebudget – onderdeel van de Integrale Uitkering Sociaal Domein – staat onder druk door tekorten op de sociale werkbedrijven. Er is minder geld beschikbaar voor re-integratie. Het rendement van effectieve re-integratie: de bespaarde uitkeringslasten, komt ten goede aan het BUIG budget maar niet aan het re-integratie budget. Op uitvoeringsniveau is er geen prikkel voor effectieve re-integratie, wel voor kostenbeheersing.

Domein-overstijgende maatschappelijke initiatieven moeilijk inpasbaar

Sociale ondernemers en andere aanbieders van domein-overstijgende voorzieningen moeten met meerdere afdelingen van de gemeente zaken doen. Dat vergt veel tijd en brengt hoge administratieve lasten met zich mee. Kleine ondernemers haken af. Anderen worden verleid om zich te beperken tot de afdeling die de hoogste tarieven biedt. Dat is maatschappelijk en financieel niet altijd de meest wenselijke gang van zaken voor een gemeente en de lokale gemeenschap.

Transformatie

Tijdens de transitie hebben gemeenten de nieuwe taken geacommodeerd. Nu is het tijd voor de transformatie: de omslag van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' iedereen kan bijdragen aan de lokale samenleving. Gemeenten kijken nadrukkelijk naar maatschappelijke partijen zoals buurtbewoners, bedrijven, sportverenigingen en scholen om meer redzaamheid en participatie mogelijk te maken. Die transformatie laat zich moeilijk plannen: het ritme waarin nieuwe ideeën en oplossingen zich aandienen is niet te voorspellen, en niet ieder veelbelovend idee zal in de praktijk een succes blijken. Hoe kunnen gemeenten de transformatie 'managen'?

Kans: continuïteit van ondersteuning gewaarborgd

De structuren die tijdens de transitie zijn opgebouwd om de nieuwe taken uit te voeren, borgen continuïteit van ondersteuning. Dat creëert rust en zekerheid voor inwoners, bestuurders en het ambtelijk apparaat, en creëert ruimte voor een geleidelijke transformatie

Valkuil: stagnatie

Rust en zekerheid kunnen ook een excuus zijn om op de lauweren te rusten. De vraag of en hoe mensen met een beperking meer kansen krijgen om een bijdrage te leveren aan de samenleving, blijft dan onbeantwoord. En maatschappelijke vernieuwers lopen zich stuk op de verkokerde gemeentelijke organisatie

Kans: open de deur voor vernieuwing !

Om innovatie te stimuleren, kan een gemeente een transformatieloket inrichten met een klein, daadkrachtig team van generalisten met kennis van de lokale samenleving die aanspreekpunt zijn voor maatschappelijke partijen en ook zelf contact leggen met deze partijen

Kans: focus op maatschappelijke meerwaarde en rendement

Het transformatieteam krijgt jaarlijks de beschikking over een klein deel (bijvoorbeeld 5%) van de Integrale Uitkering Sociaal Domein. Het team is gemandateerd om initiatieven te beoordelen en co-financieren op basis van transparante criteria voor financieel en maatschappelijk rendement. Eventuele samenwerking en financiering gebeuren op projectmatige basis. Continuering is afhankelijk van daadwerkelijke kosten en baten en wordt bekostigd uit het reguliere budget

Knelpunt: tekorten op het Participatiebudget

Zolang re-integratie alleen wordt bekostigd uit het Participatiebudget, zullen tekorten op sociale werkbedrijven de investeringen in re-integratie beperken

Kans: maak financiële samenhang inzichtelijk

Uitgaven aan re-integratie kunnen besparingen zijn voor de uitgaven aan Wmo begeleiding en uitkeringen. Door de samenhang tussen die budgetten inzichtelijk te maken, openen zich nieuwe perspectieven voor activerings- en re-integratiebeleid. Gezonde gemeentefinanciën zijn gebaat bij effectief arbeidsmarktbeleid, zeker nu de economie aantrekt.

FACT SHEET – KANSSEN EN KNELPUNTEN VOOR GEMEENTELIJKE

TRANSITIE PERIODE (2015 – 2016)

RIKSUITKERINGEN

GEMEENTE

*nieuwe taken, nieuwe cliënten,
financiële risico's*

INTEGRATIE UITKERING
SOCIAAL DOMEIN (IU-SD)

*ontschot budget, ruimte voor
integraal beleid*

PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

*één begrotingsprogramma,
intentie tot integraal beleid*

budget **organisatie** **uitvoering**

Jeugd

IU-SD
JEUGD

Jeugd
team

p.m.

schotten

WMO nieuwe taken

IU-SD
WMO

Wmo
team

Wmo teams (toegang)
Wmo producten & tarieven
Wmo aanbieders
Wmo procedures
sturing op betaalbaarheid & kwaliteit

Re-integratie
WSW

Participatie
budget

Participatie
team

*re-integratie budget onder
druk agv tekorten SW
bedrijf*

Sociale
dienst

re-integratie consultants
re-integratie producten & tarieven
re-integratie aanbieders
re-integratie procedures
sturing op kostenbeheersing

Sociaal
werkbedrijf

??

BUIG budget

BUIG budget

Sociale
dienst

uitkeringsverstrekking

*geen relatie met
re-integratie budget,
geen prikkel voor re-integratie
op uitvoeringniveau*

*beloont succesvol integratie
beleid
tekorten bij nadelig gemeenten*

WERKPROCESSEN – STAPPEN NAAR INTEGRALITEIT

ZonMw / Vakkundig aan het Werk

TRANSFORMATIE PERIODE (2017 en verder)

RIKSUITKERINGEN

GEMEENTE

*nieuwe taken geëcomodeerd,
meer rust en overzicht*

INTEGRATIE UITKERING
SOCIAAL DOMEIN (IU-SD)

*ontschot budget, ruimte voor
integraal beleid*

PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

*één begrotingsprogramma,
aanvang integraal beleid*

budget **organisatie** **uitvoering**

5% IU-SD
ontschot

Transformatie
team

projectfinanciering van integrale
initiatieven
progressief budget
criteria: maatschappelijke baten en
kosteneffectiviteit
uitzicht op continuering na evaluatie

% IU-SD

Jeugd
team

p.m.

% IU-SD

Wmo
team

Wmo teams (toegang)
Wmo producten & tarieven
Wmo aanbieders
Wmo procedures
sturing op betaalbaarheid & kwaliteit

% IU-SD

Participatie team

tekorten SW bedrijf

Sociale
dienst

re-integratie consultants
re-integratie producten & tarieven
re-integratie aanbieders
re-integratie procedures
sturing op resultaat

Sociaal
werkbedrijf

??

BUIG budget

BUIG budget

Sociale
dienst

uitkeringsverstrekking

*beloont succesvol integratie
beleid
tekorten bij nadelig gemeenten*